

TOMÁŠ PROUZA, NÁMĚSTEK
MINISTRA FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY/
DEPUTY MINISTER OF FINANCE
OF THE CZECH REPUBLIC

Co přijde po roku pozitiv?

What will follow a year of positive development?

Loňský rok byl pro pojišťovnictví i penzijní připojištění rokem poklidného růstu. Trh jako by nabíral dech k zásadním změnám, které nastanou v nejbližší době.

Pojišťovny a penzijní fondy mají spolu se stavebním spořením jednu velkou výhodu – společně odčerpávají v podstatě všechny volné prostředky obyvatelstva určené pro úspory. Bojují sice o rozdělení tohoto atraktivního koláče, ale situaci mají přece jen mnohem jednodušší než například podílové fondy, jejichž hlavním zdrojem přílivu investic je přesun peněz z bankovních vkladů.

Toto **privilegované postavení** zajišťuje zejména stavebnímu spoření, ale i životnímu pojištění a penzijním fondům státní intervence ve formě státních příspěvků a daňových úlev. Zrušení těchto intervencí samozřejmě není na pořadu dne, ale stát by měl velmi pečlivě analyzovat, zdali současné nastavení podpor skutečně plní svou úlohu. Je-li zájmem státu podporovat aktivitu obyvatel a odměňovat je za snahu zajistit si lepší bydlení a úspory do důchodového věku, není dnešní systém podpor nastaven právě šťastně.

Loňský rok byl ve znamení **velkých legislativních změn**, souvisejících se vstupem České republiky do Evropské unie. Náš vstup připadl na období končícího FSAP (Financial Services Action Plan), který znamenal přijetí celé řady nových směrnic měnících podobu finančního trhu. Některé již byly do české legislativy implementovány, ale řadu z nich ještě budeme muset zapracovat. Oblast pojišťovnictví výrazně ovlivní také **Solvency II**, obdoba Basel II, který vytěžuje banky i bankovní regulátory již dva roky. S nástupem nové Evropské komise by se ale měla legislativní smršť zastavit, neboť EK přislíbila „regulatorní přestávku“ a pečlivou cost-benefit analýzu jakýchkoli nových celoevropských úprav.

Tento příslib však neznamená, že by se bruselská mašinerie úplně zastavila. Komise již naznačila, že se i přes obecnou zdrženlivost k nové regulaci bude věnovat oblasti pojišťovnictví, kde je pokrok oproti zbytku finančního trhu velmi pomalý. Novým tématem bude **posilování ochrany spotřebitele na finančním trhu**, což je jistě dobrá zpráva i pro české klienty. Tato oblast je u nás totiž velmi zanedbaná, specializované dozorové orgány se jí spíše vyhýbají, Česká obchodní inspekce nemá dostatek odborných znalostí a podobně na tom bohužel jsou i organizace na ochranu spotřebitelů.

Poměrně brzy zřejmě do ČR dorazí i další evropský trend, a to **posilování spolupráce dozoru nad finančním trhem s antimonopolními úřady**. EK nedávno ohlásila začátek antimonopolního šetření v pojišťovnictví a retailovém bankovníctví – a pokud šetření dospěje k nějakému výsledku, jistě se z něj poučí i jednotlivé členské státy.

Pojišťovnictví sice i loni rostlo, ale mnohem pomaleji než v uplynulých letech. Někteří tvrdí, že důvodem je vyčerpání daňových úlev životního pojištění, ale statistiky toto tvrzení příliš nepodporují. Spíše se vyčerpal dosavadní model distribuce občasnými prodejci, kteří se pod hlavičkou „poradce“ snažili prodat životní pojistky všem příbuzným a známým. Bude tedy na pojišťovnách, aby našly nové způsoby oslovení klientů a nabídly jim atraktivnější produkty. Jistě to nebude jednoduché, ale je jasné, že doba masových produktů končí a nastává doba specializovaných nabídek pro menší cílové skupiny.

Last year was a year of tranquil growth for the insurance industry and supplementary pension insurance. The market has taken time-out in anticipation of substantial changes during the upcoming period.

Insurance companies and pension funds have one big advantage, together with **building savings** – they draw on practically all the free resources of private individuals that are intended for savings. Although they compete for the pieces of this attractive pie, the situation is still much less complicated than, for example, with mutual funds whose main source of investment inflow is the transfer of money from bank deposits.

This **privileged position** is secured by state intervention in the form of government contributions and tax allowances for building savings, in particular, but also for life insurance and pension funds. Of course, cancelling this intervention is not part of the agenda in the near future, however, the government should very carefully analyse whether or not the current assistance scheme truly fulfils its function. If it is in the Government's interest to support the activity of citizens and to reward them for their efforts in securing better housing and retirement savings, then the current system of support is not set up in the most beneficial manner.

Many **substantial legislative changes** have occurred last year relating to the Czech Republic's accession to the European Union. The country joined at a time when the Financial Services Action Plan (FSAP) was finishing up, bringing with it a wide range of new directives to change the appearance of the financial market. Some have already been implemented into Czech legislation, but a number of them will still need to be incorporated. The insurance industry was also significantly affected by **Solvency II**, similar to Basel II, which has kept banks and bank regulators busy now for two years. With the entry of the new European Commission, however, the flood of legislation should come to an end, because the EC has promised to implement a “regulatory freeze” and a careful cost-benefit analysis of any new pan-European regulations.

This promise, nevertheless, does not mean that the Brussels' machine has been halted completely. The Commission has already indicated that, despite the overall restraint in new regulations, it will be engaged in the insurance industry where progress is very slow in contrast to the rest of the financial market. A new topic of concern is **strengthening consumer protection on the financial market**, which is good news for Czech clients as well. This area has been greatly neglected in the Czech Republic, and specialised supervision authorities have to a certain extent avoided this issue. The Czech Commercial Inspection does not have sufficient professional know-how in this area, and unfortunately, organisations geared to consumer protection are in a similar situation.

Other European trends will also find their way to the Czech Republic in the near future, such as **strengthening cooperation between financial market supervision and the Anti-Monopoly Office**. The EC has recently announced the launch of an anti-monopoly investigation in the insurance and retail banking industry – and if some conclusions are reached, the member countries will gain experience from this as well.

The **insurance industry** grew last year, however, at a much slower pace than in previous years. Some claim that the reason behind this is the exploitation of tax allowances for life insurance, but the statistics do not support this claim to any great extent. Rather, it is exploited by the current model of casual salespersons who have attempted, under the label of “adviser”, to sell life insurance to relatives and friends. It will be up to the insurance companies to find new methods for addressing clients and to offer more attractive products. Of

Penzijní fondy loni téměř dosáhly magické hranice tří milionů klientů a utěšeně roste i počet těch, kterým na důchod přispívá zaměstnavatel. Velkým problémem ale zůstává nevyhovující skladba klientů penzijních fondů, kterým se nedaří oslovit mladší generaci. Vedle obecné neochoty mladých ke spoření jsou velkou překážkou i minimální výnosy penzijních fondů, kvůli kterým nejde i přes státní příspěvek a daňové úlevy o příliš atraktivní dlouhodobou investici. Řešením je samozřejmě oddělení majetku penzijních fondů a související změny. Pokud chtějí penzijní fondy získat mladší klienty – a pokud chtějí hrát podstatnější úlohu v penzijní reformě – musí tuto změnu přijmout.

Pro **finanční instituce** bude rok 2005 zřejmě rokem **diverzifikace produktů**. Pro stát jako **regulátora** bude hlavním tématem **srovnání podmínek a ochrana klientů**. Je historickým selháním státu, že spolu jeho součástí příliš nekomunikovaly. Proč mají podílové fondy velmi přísnou informační povinnost a poplatkové limity, zatímco investiční životní pojištění takováto pravidla nemá? Proč se tak výrazně liší pravidla registrace investičních a pojišťovacích zprostředkovatelů? Podobných otázek je mnoho a letošní rok by měl posloužit k hledání odpovědí.

Odpovědi budeme hledat i na otázku „*Jak chránit klienta?*“ Dosavadní zkušenost ukazuje, že dnešní pravidla jsou příliš měkká a navíc se příliš často nikdo neobtěžuje jejich dodržováním. Je ale důležité najít správnou rovnováhu, aby se z ochrany klientů nestalo jediné kritérium činnosti regulátora a aby se nezaváděla opatření, jejichž přínos nepřeváží související náklady. Jakákoli nová pravidla či úprava těch současných musí vyvážit tři základní aspekty: **rozvoj ekonomiky, ochranu klientů a stabilitu sektoru**. Přílišný důraz pouze na jednu ze tří oblastí může snižovat konkurenceschopnost českých finančních institucí, nebo ohrozit obyvatelstvo, které je vůči těmto institucím vždy ve slabším postavení. ■

course, this will not be easy, but it is clear that the period of mass products has ended with the coming of specialised sales for smaller target groups.

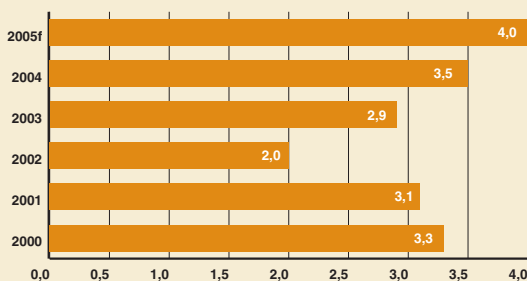
Last year, **pension funds** nearly reached the magic limit of three million clients, and the number of clients who receive pension contributions from their employer rose at a favourable rate. However, a significant problem remains with the inadequate structure of pension fund clients, which has failed to attract the younger generation. Besides the general unwillingness of younger clients to save, minimum earnings on pension funds are also a large obstacle, which, despite state assistance and tax allowances, do not present a very attractive long-term investment. A solution, of course, is the separation of pension fund assets along with other related changes. If pension funds want to attract younger clients – and if they want to play a substantial role in the pension reform – then they must accept this change.

For **financial institutions**, 2005 will be a year of **diversified products**. As far as the government **regulator** is concerned, the main topic will be the **evaluation of conditions** and **customer protection**. The Government's biggest failure is that it has not effectively communicated its role. Why do mutual funds have very strict reporting duties and fee limits, while investment life insurance lacks such rules? Why do the rules for registering investment and insurance agents differ to such a great degree? There are many more questions similar to these, and this year should help in finding the answers.

We will also search for an answer to the question of “*How to protect the customer*”. Past experience has shown that the current rules are too soft, and moreover, it is too often the case that nobody really bothers to comply with these rules. However, it is important to find the right balance so that the activity of regulators does not become the only criterion for customer protection and so that the benefits of any new measure will outweigh the costs involved. Regardless of whether new rules are introduced or whether the old rules are revised, three basic aspects must be considered: economic development, client protection and sector stability. Too much emphasis on only one of these three areas could reduce the competitiveness of Czech financial institutions or jeopardise consumers, who are always in a weaker position than these institutions. ■

Reálný HDP (meziroční růst, %)

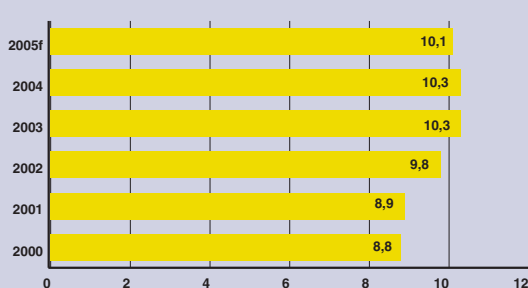
Real GDP (y-o-y growth, %)

ZDROJ: ČNB, ARCHIV BANKOVNICTVÍ/SOURCE: CNB, ARCHIVE OF BANKOVNICTVÍ MONTHLY

Vývoj míry nezaměstnanosti (%)

Development of the Unemployment Rate (%)

ZDROJ: ČNB, ARCHIV BANKOVNICTVÍ/SOURCE: CNB, ARCHIVE OF BANKOVNICTVÍ MONTHLY

Makroekonomická data

Macroeconomic Data

	2000	2001	2002	2003	2004	2005f
Spotřeba domácností (meziroční růst %)/Household consumption (y-o-y growth, %)	2,3	3,8	3,9	4,9	2,4	-
Tvorba fixního kapitálu (meziroční růst %)/Fixed assets (y-o-y growth, %)	5,3	5,5	3,4	4,8	9,1	-
Nominální mzdy (meziroční růst %)/Nominal wages (y-o-y growth, %)	6,6	8,5	8,2	6,8	6,6	7,0
Maloobchodní tržby (meziroční růst %)/Retail sales (y-o-y growth, %)	4,7	4,3	2,7	5,0	2,5	4,6
Průmyslová výroba (meziroční růst %)/Industrial production (y-o-y growth, %)	5,4	6,5	4,8	5,8	9,9	5,0
Obchodní bilance (% HDP)/Balance of Trade (% GDP)	-6,2	-5,4	-3,2	-2,9	-0,8	-
Přímé zahraniční investice (% HDP)/FDI (% GDP)	n.a.	n.a.	11,5	2,3	4,2	-
Běžný účet platební bilance (% HDP)/Balance of payments - current account (% GDP)	-5,3	-5,7	-6,0	-6,3	-5,2	-
Deficit státního rozpočtu (% HDP)/Government budget deficit (% GDP)	-2,4	-3,1	-2,0	-2,3	-4,2	-
Zahraniční zadlužení (% HDP)/Foreign debt (% GDP)	41,2	36,7	34,8	34,9	45,3	-
Intervenční sazba ČNB/CNB Intervention rate	5,25	4,75	2,75	2,00	2,00	-
Peněžní zásoba (meziroční růst %)/Money supply (y-o-y growth, %)	6,5	12,1	6,7	6,0	8,5	-

Poznámka/Note:

f – prognóza/forecast Patria Finance
ostatní data: ČSÚ